

การวิเคราะห์ทางการเงินของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

นายชินันท์ แก้วกำเนิด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

หลักสูตรบริหารธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-428-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015684

A FINANCIAL ANALYSIS OF THAILAND TOBACCO MONOPOLY

Mr. Chanin Kaeokamnerd

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Business Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

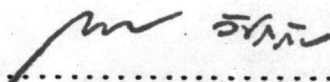
1987

ISBN 974-567-428-1

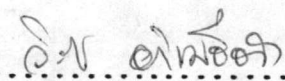
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ทางการเงินของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง
โดย นายชินนทร์ แก้วกำเนิด
หลักสูตร บริหารธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา นายกิตติ ธรินทร์
อาจารย์ที่ปรึกษารวม รองศาสตราจารย์ สุมาลี จิระมิตร

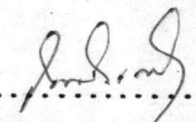

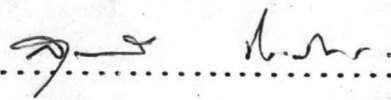
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัช อภิเมธีธำรง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(นายกิตติ ธรินทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษารวม
(รองศาสตราจารย์ สุมาลี จิระมิตร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันพร พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร โติสวงน)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ทางการเงินของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง
ชื่อนิสิต	นายชินทร์ แก้วกำเนิด
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายกิตติ ธรณินทร์
อาจารย์ที่ปรึกษารวม	รองศาสตราจารย์ สุมาลี จิระมิตร
หลักสูตร	บริหารธุรกิจ
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

โรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหารายได้ให้แก่รัฐบาล สังกัดกระทรวงการคลัง การกิจหลักของโรงงานยาสูบคือหารายได้ให้รัฐตามที่รัฐกำหนด โดยการผูกขาดการผลิตและจำหน่ายยาสูบภายในประเทศให้เพียงพอับความต้องการของประชาชนผู้บริโภครุทุกระดับ และรักษามาตรฐานคุณภาพของยาสูบแต่ละตราให้ถูกกับรสนิยมของผู้บริโภคอยู่เสมอ

นับตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา โรงงานยาสูบมีรายได้จากการขายบุหรี่เพิ่มขึ้นโดยตลอด ทำรายได้ให้กับรัฐบาลเป็นจำนวนมาก เช่น ในปี 2526 โรงงานยาสูบทำรายได้ให้รัฐถึง 10,610 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 6 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2526 แต่ในขณะเดียวกัน กำไรสุทธิของโรงงานยาสูบกลับมีแนวโน้มที่ลดลง จึงส่งผลให้อัตรากำไรลดลงจากค่าขายลดลงโดยตลอด และมีแนวโน้มที่จะลดลงต่อไป

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ถูกจัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาโครงสร้างทั่ว ๆ ไปของโรงงานยาสูบ
2. วิเคราะห์การดำเนินงานทางการเงินของโรงงานยาสูบ และวิเคราะห์ฐานะทางการเงิน โดยพิจารณาทั้งด้านการลงทุน และการจัดหาเงินทุน โดยใช้ข้อมูลจากงบการเงินของโรงงานยาสูบ ตั้งแต่ปี 2522 - 2527

3. เสนอวิธีที่ใช้ในการกลั่นกรองการวิเคราะห์ทางการเงินอย่างมีระบบ

4. ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ทางการเงินที่เกิดขึ้น และหาวิธีในการแก้ไข

และได้ตั้งสมมติฐานขึ้นเพื่อยึดถือเป็นหลักในการทำวิจัย ดังนี้

1. การที่กำไรสุทธิต่อรายได้จากการดำเนินงานของโรงงานยาสูบลดลงทุกปี ทั้ง ๆ ที่รายได้จากการดำเนินงานในช่วงเดียวกันนั้นเพิ่มขึ้นตลอด เป็นเพราะว่า อัตรากำไรขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการขาย และการบริหารไม่สัมพันธ์กับอัตรากำไรขยายตัวของรายได้จากการดำเนินงาน

2. การลงทุนและการจัดหาเงินทุนของโรงงานยาสูบเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน
3. สามารถนำวิธี decomposition measures มาใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงิน

อย่างมีระบบ

ส่วนวิธีหรือเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงิน ได้แก่

1. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
2. การวิเคราะห์โดยวิธีย่อยส่วนตามแนวดิ่ง
3. การวิเคราะห์แนวโน้ม
4. การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของเงินทุน
5. การวิเคราะห์โดยวิธี decomposition measures

ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า โรงงานยาสูบมีสภาพคล่องอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ มีระดับสภาพเสี่ยงสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน ๆ ที่ผ่านมามีสมรรถภาพในการหากำไรลดลง อันมีสาเหตุเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหารมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากกว่าการขยายตัวของรายได้จากการดำเนินงาน มีการลงทุนและการจัดหาเงินทุนอย่างไม่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสรุปได้ว่า วิธี decomposition measures ซึ่งเป็นวิธีที่ได้อธิบายไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงินนั้น สามารถที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงินได้อย่างมีระบบ และสามารถนำมาใช้ร่วมกับวิธีการวิเคราะห์ทางการเงินวิธีอื่น ๆ ได้

โรงงานยาสูบมีข้อบกพร่องที่สมควรได้รับการแก้ไข 2 ประการด้วยกัน คือ

1. การมีสภาพคล่องต่ำ และมีสภาพเสี่ยงสูง
2. การมีสมรรถภาพในการหากำไรลดลง

สำหรับวิธีที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอแนะแก่โรงงานยาสูบ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว มีดังต่อไปนี้คือ ให้โรงงานยาสูบลดการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความคล่องตัวต่ำ ลดการกักตุนสินค้าโดยเฉพาะสินค้าหมุนเวียน ปรับปรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิตให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อลดต้นทุนในการผลิตและลดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน ศึกษาค้นทุนและยอกจำหน่ายบุหรี่แต่ละตรา เพื่อกำหนดระดับการผลิตบุหรี่แต่ละตราอย่างเหมาะสม และเจรจาทอรองกับทางรัฐบาลเพื่อขอลดอัตราค่าแสตมป์ยาสูบ ซึ่งเป็นรายจ่ายสำคัญที่สุดที่ทำให้โรงงานยาสูบมีสมรรถภาพในการหากำไรลดลง

Thesis Title A Financial Analysis of Thailand Tobacco Monopoly
 Name Mr. Chanin Kaeokamnerd
 Thesis Advisor Mr. Kitti Torranintra
 Thesis Co-advisor Associate Professor Sumalee Jiwamitr
 Program Business Administration
 Academic Year 1986

ABSTRACT

Thailand Tobacco Monopoly (TTM), which is under the jurisdiction of the Ministry of Finance, is a state enterprise making earnings for the government to suit the target set by it, and it works by monopolizing production and distribution of cigarettes to meet the demand of all types of consumers, and also by maintaining the standard quality of each brand of cigarette incommensurate with the prevailing tastes of consumers.

Since 1977 TTM's earnings have been continuously on the upward scale. It has brought in substantial revenue to the government, that is in 1983 the total acquisition was 10,610 million baht or approximately 6 percent of the country's budget for expenditure for 1983. But at the same time the net profit of TTM showed a downward trend, and thus the net profit margin has been continuously showing downward results.

Consequently this thesis has been written with the objectives as mentioned hereunder :-

1. To study the TTM's general structure.
2. To analyse TTM's financial operation and its financial position delving into investment and financing basing on the data as provided for in the TTM's financial statements from 1979 - 1984.

3. To propose method used in systematic screening of financial analysis.
4. To study any financial problems that may arise and to find ways and means for its solution.

Also the hypotheses have been set up as a basis on which to conduct the research as follows :-

1. There has been a reduction in the net profit margin every year, even though the income for the same period has continuously been registered upward. This is because of the increase in selling and administrative expenses do not correspond with the increase in the earnings from its operations.
2. The TTM's investment matches with the financing.
3. Decomposition measures can be used for systematic financial analysis :

whilst the methods or tools to be used for financial analysis are :

- (a) Financial ratio analysis
- (b) Common - size analysis
- (c) Trend analysis
- (d) Fund flow analysis
- (e) Decomposition measures analysis.

We can conclude from the above research that the TTM's liquidity is not at a satisfactory level ; it carries a high level of risk compared with the past years. The efficiency in profitability has been lowered which is due to the increased selling and administrative expenses, and which is higher than the increase in the earnings from its operation. Investment does not match with the financing. Besides the

above, it can also be concluded that decomposition measures, which have been recommended to be used for financial analysis, can be combined for use with other methods for analysis of other financial matters.

TTM's two weak points deserve to be corrected are :

1. Low level of liquidity and high level of risk
2. Decline in efficiency in profitability.

This thesis recommends that TTM improve its weak points by observing these methods : TTM reduces its investment in low liquidity assets, creates reduced liabilities, particularly of current liability types, update its production machinery and equipment and increase the efficiency in lowering production cost and decrease its expenses on personnel. It should deliberate on the production cost and the total sale of each brand of cigarette in order to determine a suitable production level as well as negotiate with the government to get the revenue stamp reduced on the cigarettes, which is the most important expense in lowering the TTM's efficiency in profitability.

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากคุณภคิตี ธรณินทร์ หัวหน้าส่วนตรวจสอบภายใน โรงงานยาสูบ ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนได้ให้คำแนะนำ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุมาลี จิระมิตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประยูร โตรังวน ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจทานการเขียนวิทยานิพนธ์

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรัช อภิเมธีธำรง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนพร พึ่งบุญ ณ อยุธยา ซึ่งเป็นประธานกรรมการ และกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ช่วยแก้ไขให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุด ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา - มารดา และ รองศาสตราจารย์ พรหมพิไล คุณาพันธุ์ ที่ได้ให้กำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ชรินทร์ แก้วกำเนิด

พฤศจิกายน 2529

สารบัญ

ช

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย.....	4
แนวเหตุผลที่สำคัญหรือสมมติฐานในการศึกษา.....	4
ขอบเขตในการศึกษา.....	4
การรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษา.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
2 ประวัติความเป็นมา การจัดแบ่งหน่วยงาน นโยบาย และภารกิจหลักของ โรงงานยาสูบ.....	6
ประวัติความเป็นมาของโรงงานยาสูบ.....	6
การจัดแบ่งหน่วยงานของโรงงานยาสูบ.....	9
นโยบายในการดำเนินงานของโรงงานยาสูบ.....	16
ภารกิจหลักของโรงงานยาสูบ.....	18
บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในโรงงานยาสูบ.....	19
กำลังผลิตของโรงงานยาสูบ.....	19
3 การวิเคราะห์ทางการเงิน.....	20
ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน.....	20
การวิเคราะห์โดยวิธีย่อยส่วนตามแนวดิ่ง.....	23
การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน.....	33
การวิเคราะห์แนวโน้ม.....	40

การวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของโรงพยาบาล	46
- โครงสร้างการลงทุนในสินทรัพย์.....	46
- โครงสร้างในการจัดหาเงินทุน.....	46
- การวิเคราะห์สภาพคล่อง.....	46
- การวิเคราะห์สภาพเสี่ยง.....	48
- การวิเคราะห์สมรรถภาพในการดำเนินงาน.....	50
- การวิเคราะห์สมรรถภาพในการหากำไร.....	51
- การวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของเงินทุน.....	54
- ความหมายของเงินทุน.....	55
- ขั้นตอนในการจัดทำงบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุน.....	57
- การวิเคราะห์งบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินทุนหมุนเวียน..	64
4 การทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย.....	97
การทดสอบสมมติฐานด้านการดำเนินงาน.....	97
การทดสอบสมมติฐานด้านการลงทุน และการจัดหาเงินทุน.....	105
การวิเคราะห์งบการเงินโดยวิธี decomposition measures.....	114
- ขั้นตอนในการถ่วงการวิเคราะห์รายการต่าง ๆ ในงบดุลโดยวิธี decomposition measures.....	117
- การใช้วิธี decomposition measures กับรายการในงบดุลของโรงพยาบาลในช่วงปี 2522 - 2523.....	124
- การใช้วิธี decomposition measures กับรายการในงบดุลของโรงพยาบาลในช่วงปี 2523 - 2524.....	130
- การใช้วิธี decomposition measures กับรายการในงบดุลของโรงพยาบาลในช่วงปี 2524 - 2525.....	136
- การใช้วิธี decomposition measures กับรายการในงบดุลของโรงพยาบาลในช่วงปี 2525 - 2526.....	142
- การใช้วิธี decomposition measures กับรายการในงบดุลของโรงพยาบาลในช่วงปี 2526 - 2527.....	148

บทที่

หน้า

สรุปการใช้วิธี decomposition measures กับรายการในงบดุล ของโรงงานยาสูบ.....	155
5) สรุปผลการวิจัย และขอเสนอแนะเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานของโรงงาน ยาสูบ.....	176
สรุปขอเสนอแนะเพื่อปรับปรุงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงาน ของโรงงานยาสูบ.....	191
บรรณานุกรม.....	192
ภาคผนวก.....	193
- ภาคผนวก ก.	194
- ภาคผนวก ข.	208
- ภาคผนวก ค.	218
ประวัติผู้เขียน.....	227

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	งบดุลเปรียบเทียบทางค่านสินทรัพย์.....	20
2	งบดุลเปรียบเทียบทางค่านหนี้สินและเงินกองทุน.....	21
3	งบกำไรขาดทุนเปรียบเทียบ.....	22
4	การยอส่วนตามแนวดิ่งเฉพาะส่วนสินทรัพย์รวม.....	25
5	การยอส่วนตามแนวดิ่งเฉพาะส่วนหนี้สินและเงินกองทุน.....	26
6	การยอส่วนตามแนวดิ่งเฉพาะส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน.....	27
7	การยอส่วนตามแนวดิ่งเฉพาะส่วนหนี้สินหมุนเวียน.....	28
8	การยอส่วนตามแนวดิ่งเฉพาะโครงสร้างเงินทุน.....	29
9	การยอส่วนตามแนวดิ่งจากงบกำไรขาดทุน.....	30
10	สรุปการยอส่วนตามแนวดิ่งจากงบการเงินของโรงงานยาสูบ.....	31
11	อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง.....	35
12	อัตราส่วนแสดงสภาพเสถียร.....	36
13	อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน.....	37
14	อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร.....	38
15	สรุปอัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของ โรงงานยาสูบ.....	39
16	แนวโน้มอัตราร้อยละของปีฐาน.....	42
17	แนวโน้มของรายการในงบกำไรขาดทุน.....	43
18	ค่าเสื่อมราคาประจำปีของสินทรัพย์.....	60
19	ค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์.....	61
20	อัตรากการขยายตัวของรายได้จากการดำเนินงาน.....	99
21	อัตรากการขยายตัวของต้นทุนสินค้าขาย.....	99
22	อัตรากการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหาร.....	100
23	อัตรากการขยายตัวของการลงทุนระยะสั้น.....	106
24	อัตรากการขยายตัวของการจัดหาเงินทุนในระยะสั้น.....	106

ตารางที่

หน้า

25	อัตราการใช้ของทุนระยะยาว	107
26	อัตราการใช้ของเงินทุนในระยะยาว	107
27	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ current items decomposition measure fixed items decomposition measure between group assets decomposition measure และ between group liabilities decomposition measure.....	119
28	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ assets decomposition measure.....	120
29	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ liabilities decomposition measure.....	121
30	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ within current assets decomposition measure.....	122
31	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ within fixed assets decomposition measure.....	122
32	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ within current liabilities decomposi- tion measure.....	123
33	ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ within long-term liabilities decomposi- tion measure.....	123
34	รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหาร	187
35	การยอส่วนตามแนวคิ่งค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหาร	188
36	แนวโน้มของค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหาร	188
37	อัตราค่าเสื่อมบัญชี และราคาจำหน่ายปลีก ประกาศใช้เมื่อเดือนกันยายน 2519.....	219
38	อัตราค่าเสื่อมบัญชี และราคาจำหน่ายปลีก ประกาศใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2523.....	220
39	อัตราค่าเสื่อมบัญชี และราคาจำหน่ายปลีก ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2524.....	221

ตารางที่

หน้า

40	อัตราค่าเสตมป์ยาสูบ และราคาจำหน่ายปลีก ประกาศใช้เมื่อเดือนธันวาคม 2524.....	222
41	อัตราค่าเสตมป์ยาสูบและราคาจำหน่ายปลีก ประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม 2527	223
42	อัตราค่าเสตมป์ยาสูบ และราคาจำหน่ายปลีก ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2528.....	224
43	การเปลี่ยนแปลงราคายาสูบผลิตในประเทศประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2528	226

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แนวโน้๓การขยายตัวของรายได้จากการดำเนินงานและกำไรในช่วงต่าง ๆ ของ โรงงานยาสูบ	44
2	การเคลื่อนไหวของเงินทุนหมุนเวียนของโรงงานยาสูบในช่วงปี 2522 - 2527.	83
3	การลงทุนและการจัดหาเงินทุนของโรงงานยาสูบในช่วงปี 2522 - 2527.....	90